

Handläggare
Maja Bjarneby
Telefon: 08-508 25 207**Till**
Socialnämnden
2022-05-24

Rapport över arbetet mot felaktiga utbetalningar och bidragsbrott i Stockholms stad 2021

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner rapporten.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen för kännedom.
3. Socialnämnden överlämnar ärendet till stadsdelsnämnderna för kännedom.

Fredrik Jurdell
SocialdirektörVeronica Wolgast Carstorp
Biträdande förvaltningschef

Sammanfattning

Sedan många år tillbaka har Stockholms stad bedrivit ett aktivt arbete med att såväl utreda som förebygga felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd samt utreda och förebygga bidragsbrott. Stadsdelsförvaltningarnas och socialförvaltningens enheter för ekonomiskt bistånd ansvarar för att ha en funktion samt rutiner för att utreda felaktiga utbetalningar och bidragsbrott.

I föreliggande rapport redovisas hur stadens arbete med dessa frågor har fortlöpt under året 2021.

Statistiken som presenteras visar positiva ekonomiska effekter av FUT-arbetet, främst i form av att det medför att felaktigt bistånd hindras från att fortsatt utbetalas och att personer i stor utsträckning återbetalar det bistånd som de beviljats på felaktiga grunder. Det föreligger ett behov av att fortsätta utveckla stadens arbete med felaktiga utbetalningar. Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner rapporten.

Bakgrund

Socialförvaltningen har sedan många år tillbaka i uppdrag att tillsammans med stadsdelsförvaltningarna arbeta med att motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott vid handläggningen av ekonomiskt bistånd.

Socialförvaltningens arbete har omfattat utbildning, myndighetssamverkan och stöd till samtliga stadsdelsförvaltningar medan ansvaret för själva utredningsarbetet vid upptäckt av felaktiga utbetalningar och arbetet med att aktivt förebygga dessa felaktiga utbetalningar ligger hos stadens enheter för ekonomiskt bistånd.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid socialförvaltningens avdelning för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 18 maj. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 19 maj.

Ärendet

Utgångspunkter

I arbetet med ekonomiskt bistånd är den första och huvudsakliga uppgiften att hjälpa individer att på sikt kunna klara sin försörjning på egen hand. Parallellt med denna huvuduppgift ska varje individs rätt till ekonomiskt bistånd utredas vid varje ansökan till dess att individen är självförsörjande.

Om det i ett ärende finns misstanke om att en eller flera månaders bistånd har beviljats på felaktiga grunder eller till ett för högt belopp lämnas denna misstanke vidare till stadsdelsförvaltningens utredare av felaktiga utbetalningar, kallad FUT-utredare.

Det finns totalt 15 medarbetare i staden som arbetar som FUT-utredare med en arbetstid som varierar mellan 40 procent och 100 procent av heltidstjänst. Samtliga stadsdelsförvaltningar och socialförvaltningens två enheter har för närvarande FUT-utredare. I uppdraget som FUT-utredare ingår exempelvis att:

- Utredda misstänkta felaktiga utbetalningar
- Besluta om återkrav och polisanmälan, samt regelbundet följa upp dessa beslut
- Utredda ersättningstalan
- Informera nyanställda kollegor om FUT, samt vägleda kollegor i FUT-anmälningar

- Återkoppla upptäckter av felaktiga utbetalningar till chefer och kollegor
- Vid behov, delta i socialsekreterarnas ärendedragning
- Vid behov, hålla i särskilda utbildningsinsatser

Misstänkta felaktiga utbetalningar

Misstankar om felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd kommer regelbundet till socialtjänstens kännedom, både internt ifrån och externt ifrån. Misstankar registreras i verksamhetssystemet hos respektive förvaltning som en så kallad *"inkommande information"* vilken sedan skickas vidare till FUT-utredaren.

Antalet registrerade misstankar om felaktiga utbetalningar uppgick år 2021 till 841 st. vilket var 128 st. fler registrerade misstankar jämfört med föregående år.

När en registrerad misstanke om felaktig utbetalning har skickats till FUT-utredaren hamnar den i kö för en förhandsbedömning, vid vilken FUT-utredaren bedömer huruvida utredning ska inledas eller inte. Vid ett mätningstillfälle i slutet av året 2021 stod 286 ärenden i kö till stadens FUT-utredare.

Inledda utredningar

Under år 2021 inleddes 358 st. nya ärenden, vilket var något lägre än föregående år när 428 st. utredningar inleddes.

Orsak till inledd utredning

Den vanligaste orsaken till att en felaktig utbetalning sker är att en individ har inkomster som inte redovisas vid ansökan om ekonomiskt bistånd. Den näst vanligaste orsaken år 2021 var interna felaktigheter.

Bedömning att inte inleda utredning

År 2021 var det totalt 424 ärenden där FUT-utredaren gjorde bedömningen att en utredning inte skulle inledas. Anledningar till att inte inleda utredning kan handla om interna fel vid handläggningen av ekonomiskt bistånd där FUT-utredaren redan under förhandsbedömningen ser att det saknas grund för att återkräva bistånd eller polisanmäla händelsen, eftersom individen själv inte kan anses vara ansvarig för den felaktiga utbetalningen. Majoriteten av de ärenden som inte inleddes handlade om just interna felaktigheter.

Återkrav och polisanmälningar

Stadsdelsnämnderna fattade 247 st. beslut om att återkräva bistånd till en total summa av ungefär 6,7 miljoner och 60 st.

polisanmälningar om misstänkta bidragsbrott gjordes under året. Den totala kostnaden för utbetalt ekonomiskt bistånd i Stockholms stad under samma år uppgick till över en miljard kronor och återkravsbeloppet motsvarar därmed drygt 0,6 % av det belopp som betalats ut i ekonomiskt bistånd under året.

Under året återbetalades nästan 1,8 miljoner kronor, vilket var en ökning med ungefär 300 000 kronor jämfört med föregående år.

I skrivande stund finns 492 st. registrerade återkravsbeslut som regelbundet följs upp av berörd förvaltning. Av dessa har 202 hushåll en pågående återbetalning. 189 hushåll med återkravsbeslut är i fortsatt behov av ekonomiskt bistånd för att klara sin försörjning.

Inbesparat belopp

I samband med att en FUT-utredning inleds kan ny information läggas fram av vilken det framgår att individen inte är i behov av ekonomiskt bistånd. I vissa fall har man upptäckt att individer slutar att ansöka om ekonomiskt bistånd i samband med en FUT-utredning. En FUT-utredning kan också medföra att en inkomst upptäcks och att individen har fortsatt rätt till ekonomiskt bistånd men till ett betydligt lägre belopp.

Detta innebär att nämnderna genom att bedriva ett aktivt FUT-arbete på sätt och vis kan spara in pengar som de annars hade riskerat att betala ut felaktigt. För att få en uppskattning av hur stort belopp detta avser gör nämnderna beräkningar av så kallat inbesparat belopp utifrån en gemensam modell. Dessa beräkningar har genomförts årligen de senaste tio åren.

År 2021 var det inbesparade beloppet 4,2 miljoner kronor, motsvarande summa för 2020 var cirka 2 miljoner kronor. Anledningen till att dessa summor skiljer sig åt så markant handlar framförallt om det utvecklingsarbete som skett under året, där FUT-utredarna tillsammans med socialförvaltningens utredare har arbetat med hur denna beräkning ska kunna bli än mer tillförlitlig.

Avslutade ärenden

År 2021 avslutades totalt 270 st. FUT-utredningar. Den vanligaste orsaken till avslut var att skulden till förvaltningen är återbetald.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Statistiken som presenteras i rapporten åskådliggör de positiva effekter som ett aktivt FUT-arbete medför i Stockholms stad, främst i form av att felaktigt bistånd hindras från att fortsatt utbetalas och

att personer i stor utsträckning återbetalar det bistånd som de beviljats på felaktiga grunder.

En stor del av FUT-arbetet handlar också om att förebygga att felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd uppstår. Ofta leder erfarenheter från FUT-arbetet till förändrade och förbättrade rutiner som förebygger att nya felaktigheter uppkommer.

Förvaltningen anser att det finns utvecklingsområden bland annat vad gäller samverkan med polismyndigheten och vad gäller möjligheten att ta del av inkomstuppgifter från Skatteverket via tjänsten SSBTEK.

Förvaltningen anser att arbetet med att förebygga och utreda felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd är en viktig del i att säkerställa att Stockholms stads skattemedel används effektivt och att socialtjänstens resurser når de individer som resurserna faktiskt är avsedda för.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner rapporten och delar den till berörda parter.

Bilaga

1. Rapport över arbetet mot felaktiga utbetalningar och bidragsbrott i Stockholms stad 2021, dnr 3.1.1–183/2022.